

Patterns of Explaining Contemporary Architecture in 12 Books on Architectural History

1. Mahnaz Moeini-Saleh¹: PhD Student, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Planning, Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran.

2. Mehdi Hamzehnejad²: Assistant Professor, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Planning, Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran

3. Farhang Mozaffar³: Associate Professor, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Planning, Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran

*Corresponding Author's Email Address: hamzehnejadm@iust.ac.ir

How to Cite: Moeini-Saleh, M., Hamzehnejad, M., & Mozaffar, F. (2025). Patterns of Explaining Contemporary Architecture in 12 Books on Architectural History. *Manifestation of Art in Architecture and Urban Engineering*, 3(2), 1-25.

Abstract:

This study seeks to identify the common analytical patterns and contextual frameworks employed in constructing narratives of architecture. Using a comparative analytical method, twelve influential books in the history of contemporary architecture were examined. The analysis was structured around three main criteria: approaches to history, contextual frameworks, and patterns of physical analysis. For each book, the content, structure, and analytical methods were studied, and the common patterns as well as differences were identified. The analyses revealed that the approaches used in the examined books can be divided into four main categories: analytical, descriptive, design-oriented, and historical. The identified contextual frameworks included cultural, historical, social, economic, technological, natural, formal, philosophical, and political dimensions. The physical analysis patterns included spatial analysis, aesthetic analysis, structural analysis, and climatic considerations. The emphasis on each of these dimensions varies across different books, and these variations influence the interpretation of architectural works. Ultimately, the books were classified into four main categories based on methodological approaches: (1) design-oriented books, such as *The Story of Architecture*, which emphasize the practical and creative aspects of architectural design; (2) historically and analytically oriented books, such as *Theories of Modern Architecture*, which explore the historical roots and theoretical foundations of architecture; (3) books with a combined approach, such as *History of Architecture Based on a Comparative Method*, which were categorized under comprehensive studies and employ multiple approaches—analytical, descriptive, design-oriented, and historical; and (4) books focused on modern architecture, such as *History of Modern Architecture*, which concentrate on the modern period or specific subjects like postmodernism and are suitable for readers interested in these eras. This classification helps readers choose suitable books based on their needs and interests, whether they seek comprehensive studies, historical analyses, practical knowledge, or focus on a specific period. The study demonstrates that the historiography of contemporary architecture is moving toward multifaceted and interdisciplinary approaches. The diversity in approaches and analytical frameworks enables a deeper and more comprehensive understanding of contemporary architecture. The findings of this study may be applied to improve teaching methods and develop curricular materials in the field of architectural history. It is recommended that future research examine the impact of these diverse approaches on students' understanding of architectural history. The main limitation of this research was its focus on a limited number of architectural history books, which can be addressed in future studies by expanding the range of sources under review.

Keywords: Architectural history, contemporary architecture, architectural historiography, architectural analysis patterns

Received: 22 May 2025

Revised: 27 August 2025

Accepted: 04 September 2025

Published: 21 September 2025

الگوهای تبیین معماری معاصر در ۱۲ کتاب تاریخ معماری

۱. مهناز معینی صالح^{ID}: دانشجوی دکتری، گروه آموزشی معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

۲. مهدی حمزه نژاد^{ID}: استادیار، گروه آموزشی معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران

۳. فرهنگ مظفر^{ID}: دانشیار، گروه آموزشی معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران

*پست الکترونیک نویسنده مسئول: hamzehnejadm@iust.ac.ir

نحوه استناددهی: معینی صالح، مهناز، حمزه نژاد، مهدی، و مظفر، فرهنگ. (۱۴۰۴). الگوهای تبیین معماری معاصر در ۱۲ کتاب تاریخ معماری. تجلی هنر در معماری و شهرسازی، ۳(۲)، ۱-۲۵.

چکیده

این مطالعه به دنبال شناسایی الگوهای تحلیلی رایج و چارچوب‌های زمینه‌ای مورد استفاده در ساخت روایت‌های معماری است. این پژوهش با استفاده از روش تحلیلی تطبیقی، دوازده کتاب تأثیرگذار در تاریخ معماری معاصر را بررسی کرده است. تحلیل بر اساس سه معیار اصلی ساختار یافته است: رویکردها به تاریخ، چارچوب‌های زمینه‌ای و الگوهای تحلیل فیزیکی. برای هر کتاب، محتوا، ساختار و روش‌های تحلیلی مطالعه شده و الگوهای مشترک و تفاوت‌ها شناسایی شدند. تحلیل‌ها نشان داد که رویکردهای به کار رفته در کتاب‌های مورد بررسی به چهار دسته اصلی تقسیم می‌شوند: تحلیلی، توصیفی، طراحی‌محور و تاریخی. چارچوب‌های زمینه‌ای شناسایی شده شامل ابعاد فرهنگی، تاریخی، اجتماعی، اقتصادی، فناورانه، طبیعی، فرمال، فلسفی و سیاسی بودند. الگوهای تحلیل فیزیکی نیز شامل تحلیل فضایی، تحلیل زیبایی‌شناختی، تحلیل ساختاری و ملاحظات اقلیمی بودند. تأکید بر هر یک از این ابعاد در کتاب‌های مختلف متفاوت است و این تفاوت‌ها بر نحوه تفسیر آثار معماری تأثیر می‌گذارند. در نهایت، کتاب‌ها بر اساس رویکردهای روش‌شناختی به چهار دسته اصلی طبقه‌بندی شدند: ۱. کتاب‌های طراحی‌محور، مانند داستان معماری، که بر جنبه‌های عملی و خلاقانه طراحی معماری تأکید دارند. ۲. کتاب‌هایی با محوریت تاریخی و تحلیلی، مانند نظریه معماری مدرن، که به بررسی ریشه‌های تاریخی و مبانی نظری معماری می‌پردازد. ۳. کتاب‌هایی با رویکرد ترکیبی، مانند تاریخ معماری بر اساس روش تطبیقی که در دسته بررسی جامع قرار گرفتند و از چندین رویکرد تحلیلی، توصیفی، طراحی‌محور و تاریخی بهره می‌برند. ۴. کتاب‌هایی با تمرکز بر معماری مدرن، مانند تاریخ معماری مدرن، که بر دوره مدرن یا موضوعات خاصی مانند پست‌مدرنیسم متمرکز هستند و برای علاقه‌مندان به این دوره‌ها مناسب‌اند. این طبقه‌بندی به خوانندگان کمک می‌کند تا بر اساس نیازها و علایق خود، کتاب‌های مناسب را انتخاب کنند، چه به دنبال بررسی‌های جامع، تحلیل‌های تاریخی، دانش عملی یا تمرکز بر دوره‌ای خاص باشند. این پژوهش نشان می‌دهد که تاریخ‌نگاری معماری معاصر به سمت رویکردهای چندوجهی و بین‌رشته‌ای حرکت کرده است. تنوع در رویکردها و چارچوب‌های تحلیلی، امکان درک عمیق‌تر و جامع‌تر از معماری معاصر را فراهم می‌کند. یافته‌های این مطالعه می‌تواند در بهبود روش‌های آموزشی و تدوین مواد درسی در حوزه تاریخ معماری مورد استفاده قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده، تأثیر این رویکردهای متنوع بر درک دانشجویان از تاریخ معماری مورد بررسی قرار گیرد. محدودیت اصلی این پژوهش، تمرکز بر تعداد محدودی از کتاب‌های تاریخ معماری بود که می‌تواند در مطالعات آینده با گسترش دامنه منابع مورد بررسی برطرف شود.

کلیدواژه‌گان: تاریخ معماری، معماری معاصر، تاریخ‌نگاری معماری، الگوهای تحلیل معماری

تاریخ دریافت: ۱ خرداد ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری: ۵ شهریور ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۳ شهریور ۱۴۰۴

تاریخ انتشار: ۳۰ شهریور ۱۴۰۴

مقدمه

مطالعه تاریخ معماری از فهرست‌برداری ساده ساختمان‌ها و معماران فراتر رفته است؛ اکنون شامل تعامل انتقادی با نیروهای اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی و سیاسی است که به محیط ساخته شده شکل می‌دهند (1). تاریخ معماری معاصر، به طور خاص، با پیچیدگی‌های جهان به سرعت در حال تغییر، دست و پنجه نرم می‌کند و به مسائلی مانند جهانی شدن، پایداری و نوآوری فناورانه می‌پردازد. این دغدغه‌ها مستلزم رویکردی ظرفیت‌تر و تحلیلی‌تر برای درک تحولات معماری است. یکی از جنبه‌های کلیدی این تحلیل، شناسایی الگوهای تکرارشونده در نحوه چارچوب‌بندی روایت‌های مورخان معماری است. این الگوها می‌توانند فرضیات زیربنایی، تعصبات و جهت‌گیری‌های نظری را که بر تفسیر آثار معماری تأثیر می‌گذارند، آشکار کنند.

یک جنبه اساسی این پژوهش شامل دسته‌بندی رویکردهای متنوع به تاریخ است که در متون انتخاب شده به کار رفته‌اند. این رویکردها را می‌توان به طور کلی به چهار دسته متمایز تقسیم کرد: تحلیلی، توصیفی، طراحی‌محور و تاریخی. رویکردهای تحلیلی به بررسی انتقادی عناصر معماری، سبک‌ها و تکنیک‌ها می‌پردازند و اغلب از تحلیل تطبیقی برای درک تکامل و اهمیت آن‌ها استفاده می‌کنند (2). از سوی دیگر، رویکردهای توصیفی اولویت را به مستندسازی دقیق و ارائه آثار معماری می‌دهند و بر نمایش بصری و اطلاعات زمینه‌ای تمرکز می‌کنند، بدون اینکه لزوماً به تحلیل انتقادی عمیق بپردازند (3). رویکردهای طراحی‌محور بر جنبه‌های خلاقانه معماری تأکید دارند و اصول طراحی، فرایندها و رابطه بین فرم و عملکرد را در زمینه‌های تاریخی مختلف بررسی می‌کنند (4). در نهایت، رویکردهای تاریخی، تحولات معماری را در چارچوب‌های تاریخی گسترده‌تر قرار می‌دهند و نیروهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی را که به محیط ساخته شده شکل داده‌اند، بررسی می‌کنند (5).

علاوه بر تحلیل رویکردها به تاریخ، این مطالعه چارچوب‌های زمینه‌ای مورد استفاده در متون انتخاب شده را بررسی می‌کند. این چارچوب‌ها طیفی از عوامل را در بر می‌گیرند که بر تولید معماری تأثیر می‌گذارند، از جمله ابعاد فرهنگی، تاریخی، اجتماعی، اقتصادی، فناورانه، طبیعی، صوری، فلسفی و سیاسی. تأکید نسبی بر هر یک از این ابعاد می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر تفسیر آثار معماری داشته باشد. به عنوان مثال، متنی که اولویت را به زمینه فرهنگی می‌دهد ممکن است بر روش‌هایی تمرکز کند که معماری ارزش‌ها و باورهای اجتماعی را منعکس می‌کند، در حالی که متنی که بر زمینه اقتصادی تأکید دارد ممکن است نقش سرمایه و نیروهای بازار را در شکل‌دهی به محیط ساخته شده بررسی کند (6). با تحلیل چارچوب‌های زمینه‌ای مورد استفاده در متون انتخاب شده، می‌توانیم درک بهتری از تعامل پیچیده عواملی که بر تاریخ معماری تأثیر می‌گذارند، به دست آوریم.

علاوه بر این، این پژوهش الگوهای تحلیلی کالبدی به کار رفته در متون انتخاب شده را بررسی می‌کند. این الگوها شامل روش‌های مختلفی برای بررسی ویژگی‌های کالبدی آثار معماری است، از جمله تحلیل فضایی، تحلیل زیبایی‌شناختی، تحلیل ساختاری و ملاحظات اقلیمی. تحلیل فضایی شامل بررسی سازماندهی و استفاده از فضا در ساختمان‌ها و محیط‌های شهری است (7)، در حالی که تحلیل زیبایی‌شناختی بر کیفیت‌های بصری فرم‌های معماری و تأثیر آن‌ها بر بیننده تمرکز دارد (8). تحلیل ساختاری اصول مهندسی و مصالح مورد استفاده در ساخت ساختمان‌ها را بررسی می‌کند، در حالی که ملاحظات اقلیمی به روش‌هایی می‌پردازد که معماری به شرایط محیطی پاسخ می‌دهد (9). با تحلیل الگوهای تحلیلی کالبدی مورد استفاده در متون انتخاب شده، می‌توانیم درک عمیق‌تری از روش‌های متنوعی که مورخان معماری با محیط ساخته شده تعامل می‌کنند، به دست آوریم.

این پژوهش با هدف بررسی جامع منابع آموزشی تاریخ معماری، به تحلیل نقاط قوت و ضعف این منابع و شناسایی مخاطبان مناسب هر یک می‌پردازد. با مطالعه کتاب‌های تأثیرگذار و مقایسه رویکردهای مختلف، این تحقیق شکاف‌های دانشی را شناسایی کرده و به درک بهتر تحولات تاریخی و تفاوت‌های فرهنگی در نگرش به معماری کمک می‌کند. یافته‌های این مطالعه پیامدهای مهمی برای آموزش، پژوهش و عمل معماری دارد، از جمله توسعه روش‌های آموزشی مؤثرتر، ایجاد مسیرهای جدید تحقیقاتی و ارائه چارچوبی تحلیلی برای پژوهش‌های مشابه. این پژوهش می‌تواند به ارتقای روش‌شناسی پژوهش در حوزه‌های مرتبط کمک کرده و درک جامع‌تری از معماری معاصر را تشویق نماید.

مبانی نظری پژوهش

تاریخ به عنوان یک رشته دانشگاهی از چندین جنبه کلیدی تشکیل شده که به درک عمیق‌تر رویدادهای گذشته کمک می‌کند. مورخان برای گردآوری اطلاعات از منابع متنوعی مانند اسناد مکتوب، روایات شفاهی، آثار باستانی و نشانه‌های زیست‌محیطی استفاده می‌کنند. این فرآیند جمع‌آوری و تحلیل شواهد، پایه و اساس کار تاریخی را تشکیل می‌دهد (10). به عبارت دیگر تاریخ، مطالعه و تفسیر نظام‌مند گذشته انسان است. پس از جمع‌آوری شواهد، مورخان به ساخت روایت‌هایی می‌پردازند که نه تنها وقایع را توصیف می‌کنند، بلکه به دنبال توضیح چرایی رخدادها نیز هستند (11). این روایت‌ها با در نظر گرفتن زمینه‌ها، شرایط پیشینی و سازوکارهای علی، تصویری جامع از گذشته ارائه می‌دهند. هدف نهایی تاریخ، فراتر از صرف ثبت وقایع، ارائه درکی عمیق از علل، زمینه‌ها و پیامدهای رویدادهاست (12). تاریخ به تولید دانش درباره گذشته از طریق پژوهش، ارتباط و آموزش می‌پردازد. مورخان با رویکردی انتقادی و چندوجهی، تغییر و تحول جوامع و فرهنگ‌ها را در تمام جنبه‌های زندگی انسان بررسی می‌کنند. تاریخ فراتر از بازگویی رویدادها، به تفسیر، درک اهمیت و تحلیل تأثیر آن‌ها بر حال و آینده می‌پردازد، و این رویکرد جامع آن را به ابزاری قدرتمند برای درک گذشته و شکل دادن به آینده تبدیل می‌کند (13).

تاریخ معماری به مطالعه تکامل شیوه‌ها، سبک‌ها و تکنیک‌های معماری در فرهنگ‌ها و دوره‌های زمانی مختلف می‌پردازد. این رشته نه تنها جنبه‌های زیبایی‌شناختی، بلکه نقش‌های کاربردی و نیازهای اجتماعی ساختمان‌ها را نیز بررسی می‌کند (6). تاریخ معماری تغییرات در سنت‌ها و سبک‌های معماری را تحلیل کرده و معماری را به عنوان یک اثر فرهنگی که ارزش‌های جوامع را تجسم می‌بخشد، مطالعه می‌کند (9). این مطالعه برای درک تأثیر نوآوری‌های گذشته بر شیوه‌های معاصر و کسب بینش درباره اصول طراحی و تکنیک‌های ساخت ضروری است (14). تاریخ معماری برای معماران، دانشجویان، مورخان و علاقه‌مندان اهمیت دارد، زیرا به شکل‌گیری فلسفه‌های طراحی، درک توسعه سبک‌ها و غنی‌سازی پایه نظری کمک می‌کند (4).

تاریخ‌نگاری، مطالعه دانشگاهی چگونگی نگارش و تفسیر تاریخ است که بر روش‌ها و رویکردهای مورد استفاده مورخان تمرکز دارد. این رشته شامل تحلیل نوشته‌های تاریخی، بررسی تکامل تفسیرها در طول زمان و ارزیابی منابع و روش‌شناسی‌های به کار رفته در ساخت روایت‌های تاریخی است. جنبه‌های کلیدی تاریخ‌نگاری شامل ارزیابی انتقادی روش‌های تاریخی، کاوش در تفسیرهای متغیر و تأمل در مورد توسعه تاریخ به عنوان یک رشته دانشگاهی است. همچنین بر اهمیت شناسایی سوگیری‌ها در نگارش تاریخی تأکید دارد و اغلب دیدگاه‌های بین‌رشته‌ای را برای افزایش درک در بر می‌گیرد (15). تاریخ‌نگاری معماری نیز به مطالعه چگونگی نگارش، تفسیر و درک تاریخ معماری اشاره دارد. این حوزه شامل روش‌شناسی‌ها، نظریه‌ها و زمینه‌هایی است که روایت‌های مربوط به تاریخ معماری را شکل می‌دهند. تاریخ‌نگاری معماری نه تنها به محتوای تاریخ معماری می‌پردازد، بلکه به دیدگاه‌ها و سوگیری‌های مورخان و همچنین تأثیرات اجتماعی -

سیاسی که بر چگونگی مستند کردن و تحلیل رویدادها و جنبش‌های معماری تأثیر می‌گذارد، توجه دارد (2). تاریخ‌نگاری معماری شامل تحلیل انتقادی متون تاریخی، ارزیابی منابع و درک مباحث تاریخ‌نگاری است که در درون این رشته به وجود می‌آید. این حوزه به این نکته توجه دارد که تفسیر تاریخ معماری تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد، از جمله زمینه‌های فرهنگی، پیشرفت‌های فناوری و تغییرات در چارچوب‌های نظری. این رشته برای درک چگونگی تکامل شیوه‌های معماری در طول زمان و چگونگی ادراک آن‌ها در گفتمان معاصر ضروری است (3).

تاریخ‌نگاری معماری از اواخر قرن نوزدهم تا اواخر قرن بیستم سیر تکاملی قابل توجهی را طی کرد. در ابتدا، آثاری مانند "تاریخ معماری" (16) و "وینولای آمریکایی" (17) رویکردی جامع و گاه‌شمارانه داشتند. با ظهور معماری مدرن، آثاری چون "به سوی یک معماری جدید" (8) مانیفست‌های نظری این جنبش را ارائه دادند. در نیمه دوم قرن بیستم، رویکردهای انتقادی و تحلیلی مانند "معماری مدرن: تاریخ انتقادی" (1) ظهور کردند. سپس با پست‌مدرنیسم، آثاری مانند "زبان معماری پست‌مدرن" (18) و "آموختن از لاس وگاس" (19) روایت‌های سنتی را به چالش کشیده و بر نمادگرایی و ارتباطات در معماری تأکید کردند. تاریخ‌نگاری معماری در دوره معاصر شاهد گسترش رویکردهای بین‌رشته‌ای و تخصصی‌تر بوده است. آثاری مانند "تاریخ جهانی معماری" (20) دیدگاهی جامع و فراگیر ارائه می‌دهند، در حالی که مطالعات منطقه‌ای مانند "مدرنیسم آفریقایی" (21) به بررسی دقیق‌تر معماری در زمینه‌های خاص جغرافیایی و فرهنگی می‌پردازند. پژوهش‌های اخیر به جنبه‌های متنوعی از معماری معاصر توجه کرده‌اند، از جمله ارتباط بین زمینه‌گرایی و معماری معاصر (6) و حفاظت از میراث معماری مدرن و معاصر (22). رویکردهای نوین در تاریخ‌نگاری معماری را می‌توان در آثاری چون "زمان، تاریخ و معماری" (23) و "تاریخ‌نگاری معماری مدرن" (24) مشاهده کرد که به بررسی نقش تاریخ معماری در آموزش و نحوه تفسیر معماری مدرن توسط مورخان مختلف می‌پردازند. این تحولات نشان‌دهنده تنوع و عمق بیشتر در مطالعات تاریخ معماری معاصر است.

رویکردهای موجود در کتب تاریخ معماری معاصر

اولین معیار شامل بررسی رویکردهای مختلفی است که توسط این کتاب‌ها نسبت به تاریخ اتخاذ شده است. این رویکردها به چهار نوع متمایز تقسیم‌بندی شده‌اند: تحلیلی، توصیفی، طراحی‌محور و تاریخی. هر یک از این رویکردها لنز منحصر به فردی را برای تفسیر تاریخ معماری ارائه می‌دهند. رویکردهای تحلیلی بر تجزیه و تحلیل عناصر معماری و عملکردهای آن‌ها تمرکز دارند، در حالی که رویکردهای توصیفی ممکن است روایت تکاملی معماری را بدون تحلیل انتقادی ارائه دهند. رویکردهای طراحی‌محور بر چگونگی تأثیر دانش تاریخی بر شیوه‌های معاصر معماری تأکید دارند و رویکردهای تاریخی به زمینه‌سازی تحولات معماری در چارچوب‌های تاریخی وسیع‌تر می‌پردازند.

رویکرد تحلیلی: رویکردهای تحلیلی در تاریخ معماری با تمرکز بر بررسی انتقادی عناصر، سبک‌ها و تکنیک‌های معماری، از تحلیل تطبیقی برای درک تکامل و اهمیت آن‌ها استفاده می‌کنند. این روش‌ها با ارزیابی عمیق عناصر معماری و آشکارسازی اصول زیربنایی، امکان مقایسه بین سبک‌ها، دوره‌ها و فرهنگ‌های مختلف را فراهم می‌کنند. همچنین با در نظر گرفتن زمینه‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و تمرکز بر روابط بین فرم، عملکرد و زیبایی‌شناسی، به تفسیرهای دقیق‌تر آثار معماری منجر شده و می‌توانند با شناسایی چالش‌ها و راه‌حل‌های طراحی، به بهبود عملکرد معماری معاصر کمک کنند (2).

رویکرد توصیفی: رویکردهای توصیفی در تاریخ معماری بر مستندسازی دقیق و توصیف آثار معماری با تمرکز بر نمایش بصری و زمینه تأکید دارند. این رویکردها با تکامل در طول زمان، تغییراتی مانند ادغام با تاریخ طراحی، شامل شدن روایت‌های فرهنگی، تأکید بر مطالعات موردی و رویکردهای چندرشته‌ای را تجربه کرده‌اند. این تغییرات به درک جامع‌تری از شیوه‌های معماری، ارتباط آن با ارزش‌ها و هویت‌های اجتماعی، تحلیل دقیق‌تر ساختمان‌ها یا سبک‌های خاص، و ارائه توصیف‌های عمیق‌تر از تعامل معماری با رفتار انسانی و شیوه‌های فرهنگی منجر شده است (4).

چندین مورخ معماری به خاطر رویکردهای توصیفی خود شناخته شده‌اند. برای مثال، وینسنت اسکالی به خاطر توصیفات دقیقش از معماری آمریکایی مشهور است (25)، در حالی که رابرت ونتوری در آثارش به بررسی زبان بصری و نمادگرایی در معماری پست‌مدرن می‌پردازد (19). پیتر آیزنمن نیز با تحلیل‌های توصیفی خود از فرم‌های معماری به توضیح اصول طراحی کمک می‌کند (26). فرمیتون نیز بر منطقه‌گرایی انتقادی تمرکز دارد و توصیفات دقیقی از آثار معماری ارائه می‌دهد که زمینه‌های فرهنگی آن‌ها را برجسته می‌کند [27]. این مورخان با مشاهده و مستندسازی دقیق عناصر طراحی، به درک بهتر معماری کمک می‌کنند.

رویکرد طراحی محور: رویکردهای طراحی محور در تاریخ معماری بر جنبه‌های خلاقانه معماری تمرکز دارند و شامل چندین نوع مختلف هستند.

مطالعات موردی به تحلیل ساختمان‌ها یا پروژه‌های خاص و فرآیند طراحی می‌پردازند. متون مربوط به اصول طراحی، مفاهیم اساسی مانند تقارن و تناسب را بررسی می‌کنند. مطالعات موضوعی به مسائلی مانند پایداری و شهرسازی می‌پردازند. نقدهای معماری آثار معماران برجسته را تحلیل کرده و فلسفه‌های طراحی آن‌ها را بررسی می‌کنند. روش‌شناسی‌های طراحی به توضیح روش‌های مختلف مورد استفاده در طراحی معماری می‌پردازند. این رویکردها به درک عمیق‌تر خلاقیت در معماری و تحلیل آثار معماری کمک می‌کنند (4).

رویکرد تاریخی: رویکردهای تاریخی در بررسی معماری به درک عمیق‌تر تکامل آن و تأثیرات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی بر شکل‌گیری شیوه‌های معماری می‌پردازند. این رویکردها با تحلیل زمینه‌ای، ایجاد جدول زمانی تحولات، بررسی تأثیر پیشینه‌ها، ادغام بینش‌های رشته‌های مرتبط و مستندسازی میراث معماری، بینش‌هایی درباره عوامل مؤثر بر سبک‌ها و شیوه‌های معماری ارائه می‌دهند. همچنین، امکان پیگیری تغییرات سبک و پیشرفت‌های فناوری را فراهم کرده و به حفظ دانش مربوط به شیوه‌های گذشته برای نسل‌های آینده کمک می‌کنند. این رویکردها برای آموزش، حفاظت از میراث و درک بهتر فرهنگ‌ها و جوامع مختلف حیاتی هستند (5).

زمینه شناسی کتب تاریخ معماری معاصر

معیار دوم به بررسی زمینه‌هایی می‌پردازد که تاریخ در آن‌ها بیان شده است. این زمینه‌ها شامل ابعاد مختلفی از جمله فرهنگی، تاریخی، اجتماعی، اقتصادی، فناوری، طبیعی، فرمی، فلسفی و سیاسی هستند. با تحلیل اینکه هر کتاب چگونه این زمینه‌ها را در روایت خود ادغام کرده است، عمق و وسعت تفسیر تاریخی آن‌ها ارزیابی خواهد شد. به عنوان مثال، کتاب‌هایی که بر تأثیرات اجتماعی-سیاسی بر سبک‌های معماری تأکید دارند، ممکن است بینش‌هایی درباره چگونگی بازتاب ارزش‌ها و قدرت جامعه در دوره‌های خاص ارائه دهند (6).

زمینه تاریخی/نمادین: این جنبه بر رویدادهای تاریخی و نمادهای مرتبط با آثار معماری تمرکز دارد و بینش‌هایی درباره اهمیت و معنای آن‌ها در دوره‌های زمانی خاص ارائه می‌دهد.

زمینه اجتماعی: این زمینه به تحلیل پویایی‌های اجتماعی و نیازهای جامعه که طراحی معماری را شکل می‌دهند، می‌پردازد و نشان می‌دهد که چگونه معماری به ساختارها و روابط اجتماعی پاسخ می‌دهد.

زمینه اقتصادی: این جنبه به بررسی عوامل اقتصادی مانند حمایت مالی و دسترسی به منابع می‌پردازد که بر توسعه معماری و فرآیند ساخت تأثیر دارند.

زمینه فنی: این زمینه به پیشرفت‌های فناوری و مصالح مورد استفاده در معماری می‌پردازد که بر امکانات طراحی و روش‌های ساخت در طول تاریخ تأثیرگذار بوده‌اند.

زمینه طبیعی: این جنبه عوامل جغرافیایی و محیطی را که بر طراحی معماری تأثیر می‌گذارند، از جمله اقلیم، توپوگرافی و منابع طبیعی، در نظر می‌گیرد.

زمینه فرمی: این جنبه به بررسی فرم فیزیکی و چیدمان ساختمان‌ها پرداخته و تحلیل می‌کند که چگونه این جنبه‌ها به عملکرد و اصول زیبایی‌شناسی مرتبط هستند.

زمینه فلسفی: این زمینه ایده‌ها و نظریه‌های فلسفی را که پایه‌گذار تفکر معماری هستند، بررسی کرده و اصول و رویکردهای طراحی را شکل می‌دهد.

زمینه سیاسی: این جنبه به تحلیل چگونگی تأثیر ایدئولوژی‌های سیاسی و دینامیک‌های قدرت بر شیوه‌های معماری می‌پردازد و نشان می‌دهد که چگونه معماری نمایانگر اقتدار، حکومت و آرزوهای اجتماعی است (1).

الگوهای تحلیل کالبدی در کتب تاریخ معماری معاصر

معیار سوم بر الگوهای تحلیل کالبدی که در کتاب‌ها استفاده شده‌اند، تمرکز دارد. این الگوها شامل تحلیل فضایی (چگونگی سازماندهی و استفاده از فضا)، تحلیل زیبایی‌شناختی (جنبه‌های بصری و حسی ساختمان‌ها)، تحلیل ساختاری (تکنیک‌ها و مهندسی ساخت) و ملاحظات مرتبط با اقلیم (چگونگی تأثیر عوامل محیطی بر طراحی) هستند. با بررسی این الگوها، ارزیابی خواهد شد که هر کتاب تا چه حد به ویژگی‌های کالبدی ساختمان‌ها و رابطه آن‌ها با تجربه انسانی پرداخته است.

چهار الگوی مورد استفاده در تحلیل ساختمان‌ها در تاریخ معماری عبارتند از:

الگوی فضایی: این الگو بر سازماندهی فضا در داخل یک ساختمان یا مجموعه تمرکز دارد و بررسی می‌کند که چگونه روابط فضایی بر کارایی، حرکت و تجربه کاربر تأثیر می‌گذارد. این الگو شامل چیدمان، مسیرهای گردش و تعامل بین فضاهای مختلف است (7, 14).

الگوی زیبایی‌شناختی: این الگو جنبه‌های بصری و حسی معماری را تحلیل می‌کند، از جمله فرم، رنگ، بافت و تزئینات. این الگو بررسی می‌کند که چگونه این عناصر به زیبایی کلی و جذابیت یک ساختار کمک می‌کنند و ارزش‌های فرهنگی و جنبش‌های هنری را منعکس می‌سازند (27).

الگوی فنی: این الگو تکنیک‌های ساخت و مصالح مورد استفاده در ساختمان‌ها را ارزیابی می‌کند و بررسی می‌کند که چگونه پیشرفت‌های فناوری بر طراحی و کارایی تأثیر می‌گذارند. این الگو شامل سیستم‌های سازه‌ای، راه‌حل‌های مهندسی و نوآوری‌هایی است که شیوه‌های معماری را شکل می‌دهند (28).

مسائل اقلیمی و پایداری: این الگو ارزیابی می‌کند که معماری چگونه به شرایط محیطی و چالش‌های پایداری پاسخ می‌دهد. این الگو عواملی مانند پاسخگویی به اقلیم، کارایی انرژی و استفاده از مصالح پایدار را در نظر می‌گیرد و رابطه بین ساختمان‌ها و زمینه‌های اکولوژیکی آن‌ها را مورد تأکید قرار می‌دهد (29).

روش تحقیق

در این پژوهش، به منظور بررسی و تحلیل محتوای کتاب‌های معماری، از روش تحلیل محتوا کیفی استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۲ کتاب برجسته در حوزه معماری است که به دلایل مختلف از جمله تأثیرگذاری، جامعیت و تنوع دیدگاه‌ها انتخاب شده‌اند. جمع‌آوری داده‌ها با بررسی دقیق محتوای کتاب‌ها و استخراج اطلاعات مرتبط با سه بعد اصلی پژوهش شامل رویکرد، زمینه‌شناسی و تحلیل کالبدی انجام شده است.

برای بررسی رویکرد کتاب‌ها، از تحلیل روش‌شناختی استفاده شد. در این بخش، تعیین شد که هر کتاب از چه رویکردهایی مانند تحلیلی، توصیفی، طراحانه و تاریخی استفاده کرده است. برای ارزیابی زمینه‌شناسی کتاب‌ها، به بررسی پوشش آن‌ها از زمینه‌های مختلف از جمله فرهنگی، تاریخی/نمادین، اجتماعی، اقتصادی، فناوری، طبیعی، فرمی، فلسفی و سیاسی پرداخته شد. در بخش تحلیل کالبدی، تمرکز بر بررسی الگوهای فضایی (پلان)، الگوهای زیبایی‌شناختی (نما)، الگوهای جدید فنی (سازه) و الگوهای سازگاری با اقلیم بود.

پس از جمع‌آوری داده‌ها، به تحلیل و تفسیر آن‌ها پرداخته شد. در این مرحله، کتاب‌ها بر اساس نقاط قوت خود در هر یک از ابعاد سه‌گانه (رویکرد، زمینه‌شناسی و تحلیل کالبدی) در چهار دسته اصلی طبقه‌بندی شدند: بررسی‌های جامع، مبانی تاریخی و نظری، تمرکز بر معماری مدرن و بررسی طراحی‌محور. این طبقه‌بندی به منظور ارائه یک چارچوب سازمان‌یافته برای درک و مقایسه کتاب‌های مورد بررسی انجام شده است و امکان شناخت بهتر نقاط قوت و ضعف هر یک از آن‌ها را فراهم می‌سازد.

نتایج و بحث

انتخاب ۱۲ کتاب تاریخ معماری معاصر برای بررسی و تحلیل در مقاله بر اساس چند عامل کلیدی صورت گرفته است. یکی از مهم‌ترین عوامل، جامعیت تاریخی است. کتاب‌هایی از سال ۱۸۹۶ تا ۲۰۱۷ انتخاب شده‌اند که طیف وسیعی از دوره‌های تاریخی را پوشش می‌دهند. این امر امکان بررسی تحول دیدگاه‌ها در طول زمان را فراهم می‌کند. همچنین، تنوع دیدگاه‌ها از طریق انتخاب ترکیبی از منابع غربی و ایرانی تأمین شده است. این شامل آثار کلاسیک غربی مانند کتاب‌های فلچر (16) و کوستوف (30) و همچنین آثار نویسندگان ایرانی مانند مزینی (31) و قبادیان (32) می‌شود.

تمرکز بر معماری معاصر، عامل مهم دیگری در انتخاب این کتاب‌ها بوده است. کتاب‌هایی مانند "معماری مدرن از ۱۹۰۰" (33) و "تاریخ معماری مدرن" (34) به طور خاص بر تحولات معماری در دوران معاصر تمرکز دارند که برای موضوع مقاله بسیار مرتبط است. علاوه بر این، پوشش نظریه‌های معماری نیز مورد توجه قرار گرفته است. کتاب‌هایی مانند "نظریه معماری مدرن" (35) و "دگرگونی آرمان‌ها در معماری مدرن" (36) به بررسی نظریه‌های معماری می‌پردازند که برای درک عمیق‌تر تحولات معماری ضروری است.

در نهایت، توجه به مفاهیم و سبک‌های خاص نیز در انتخاب کتاب‌ها لحاظ شده است. کتاب‌هایی مانند "پست مدرنیته و معماری" (37) و "دانشنامه معماری قرن ۲۰" (38) به بررسی سبک‌ها و مفاهیم خاص در معماری معاصر می‌پردازند. این انتخاب متنوع و متوازن از منابع، زمینه مناسبی را برای تحلیل عمیق و چندجانبه تاریخ معماری معاصر فراهم می‌کند و می‌تواند به ارائه دیدگاهی جامع و معتبر در مقاله کمک کند.

معرفی کتاب‌ها

1- *A History of Architecture on the Comparative Method, Banister Fletcher, ۱۸۹۶*

"تاریخ معماری بر اساس روش تطبیقی" (16)، که اولین بار در سال ۱۸۹۶ توسط بنیستر فلچر و پسرش بنیستر فلایت فلچر منتشر شد، به اثری بنیادین در تاریخ و آموزش معماری تبدیل شد. این کتاب جامع هدف داشت تا توسعه سبک‌های معماری را در دوره‌ها و فرهنگ‌های مختلف با استفاده از رویکردی تطبیقی برای برجسته کردن ویژگی‌های متمایز هر یک ارائه دهد. این کتاب به سرعت به عنوان یک اثر مرجع استاندارد برای دانشجویان، متخصصان و علاقه‌مندان به معماری تثبیت شد. به "کتاب مقدس دانشجویان" در آموزش معماری تبدیل شد و نمای کلی سیستماتیک از معماری جهان ارائه داد. کتاب حاوی هزاران تصویر و عکس دقیق بود که آن را به منبعی تصویری و ارزشمند تبدیل می‌کرد.

در طول سال‌ها، کتاب بازنگری‌ها و گسترش‌های متعددی را تجربه کرد. نسخه‌های اولیه غرق در دیدگاه‌های اواخر دوران ویکتوریا بودند و عمدتاً بر معماری اروپایی و خاورمیانه باستان تمرکز داشتند. نسخه‌های بعدی تلاش کردند تا دامنه را گسترش دهند و تعصب غربی را برطرف کنند، با بازنگری‌های عمده در نسخه ششم (۱۹۲۱) و نسخه‌های بعدی.

علی‌رغم تأثیرگذاری‌اش، کتاب به دلیل دیدگاه استعماری و برخورد تحقیرآمیز با سنت‌های معماری غیرغربی مورد انتقاد قرار گرفت. نمودار "درخت معماری" کتاب در نسخه‌های اولیه، سبک‌های غیرغربی را به صورت شاخه‌های پایین‌تر و کوتاه‌تر نشان می‌داد.

نسخه بیست و یکم، که در سال ۲۰۱۹ منتشر شد، هدف داشت تا عدم تعادل تاریخی غرب‌محور را اصلاح کند و دیدگاهی جهانی‌تر از تاریخ معماری ارائه دهد. تلاش‌های این آخرین نسخه برای ارائه دیدگاهی متعادل‌تر و جهانی‌تر از تاریخ معماری، نشان‌دهنده ارتباط مداوم و تکامل اثر اصلی فلچر است.

۲. *History of Modern Architecture, Leonardo Benevolo, , ۱۹۷۷*

کتاب "تاریخ معماری مدرن" (34) اثر لئوناردو بنه ولو، مطالعات عمیق و نوآورانه درباره ظهور و تکامل مدرنیسم در معماری است. این اثر پنج جلدی با رویکردی انتقادی و از دیدگاهی اجتماعی، تحولات معماری مدرن را بررسی می‌کند. بنه ولو با ترکیب عناصر تصویری و تحلیل‌های مستدل، درکی جامع از جریان‌های معماری مدرن ارائه می‌دهد.

هر جلد کتاب به دوره‌ای خاص از تاریخ معماری مدرن می‌پردازد. جلد اول ریشه‌های شهر صنعتی و تأثیرات آن بر معماری را بررسی می‌کند، در حالی که جلد دوم به جنبش‌های پیشرو اروپایی مانند آرنوو و تأثیر معماران برجسته می‌پردازد. جلد سوم آغاز نهضت مدرن و تعامل آن با جامعه و سیاست را مورد بحث قرار می‌دهد، و جلد چهارم گسترش معماری مدرن در آمریکا و تحولات پس از جنگ جهانی دوم در اروپا را بررسی می‌کند. جلد پنجم به تحولات دهه ۱۹۶۰ و پس از آن، از جمله دوران تزلزل در معماری مدرن و گذار به دوران پسامدرن می‌پردازد.

رویکرد بنه ولو در این کتاب، انتقادی و با گرایش چپ است. او معماری را نه تنها از منظر هنری و فنی، بلکه در بستر اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی آن بررسی می‌کند. این نگاه جامع و انتقادی، که به نقد مدرنیته از درون می‌پردازد، کتاب را به یکی از منابع مهم و تأثیرگذار در مطالعات معماری تبدیل کرده است.

۳- *Modern Architecture Since ۱۹۰۰, William J. R. Curtis, ۱۹۸۲*

کتاب "معماری مدرن از ۱۹۰۰" (33) نوشته ویلیام جی. آر. کرتیس، که اولین بار در سال ۱۹۸۲ منتشر شد، اثری بنیادین در تاریخ معماری است که به عنوان یک کلاسیک معاصر شناخته می‌شود. این کتاب جامع، نمای متعادل و کاملی از معماری مدرن ارائه می‌دهد که ترکیبی از یک طرح تاریخی روشن با تجزیه و تحلیل و تفسیر عمیق ساختمان‌های منفرد است.

ویژگی‌های کلیدی این کتاب عبارتند از: دامنه وسیع که توسعه معماری مدرن را از ریشه‌های آن در اواخر قرن ۱۹ تا به امروز پوشش می‌دهد؛ رویکرد زمینه‌ای که معماری را در بسترهای گسترده‌تر اجتماعی، فنی و فرهنگی بررسی می‌کند؛ دیدگاه جهانی که تحولات معماری را در سراسر جهان کاوش می‌کند و بر تنوع منطقه‌ای در سنت مدرن تأکید دارد؛ و تمرکز ویژه بر معماران برجسته مانند رایت، لوکوربوزیه، میس ون در روهه و آلتو.

ساختار کتاب به سه بخش تقسیم شده است که دوره شکل‌گیری (تا ۱۹۱۸)، دوره تبلور (۱۹۱۸-۱۹۴۰) و دوره انتشار (۱۹۴۰ به بعد) را پوشش می‌دهد. کتاب همچنین به طور گسترده‌ای مصور است تا متن را پشتیبانی کند و درک مفاهیم معماری را افزایش دهد.

"معماری مدرن از ۱۹۰۰" به خاطر خوانایی، تعادل و رویکرد جامع خود مورد ستایش گسترده قرار گرفته است. این کتاب چندین جایزه از جمله مدال آلیس دیویس هیچکاک از انجمن مورخان معماری بریتانیا را در سال ۱۹۸۴ دریافت کرده است. از زمان انتشار اولیه، این کتاب چندین بار مورد بازنگری و گسترش قرار گرفته است. ویرایش سوم، که در سال ۱۹۹۶ منتشر شد، شامل هفت فصل کاملاً جدید و پوشش گسترده‌تر معماری جهانی اخیر است. این فرآیند بازنگری مداوم به حفظ ارتباط و اهمیت کتاب در آموزش و پژوهش معماری کمک کرده است.

۴. *Encyclopedia of ۲۰th Century Architecture, Vittorio Magnago Lampugnani, ۱۹۸۶*

"دانشنامه معماری قرن بیستم" (38) اثر ویتوریو مانیاگو لامپونیانی، کتابی جامع و ارزشمند است که چشم‌انداز وسیعی از معماری و برنامه‌ریزی شهری قرن بیستم را به تصویر می‌کشد. این اثر با رویکردی فراگیر، طیف گسترده‌ای از موضوعات مرتبط با معماری معاصر را پوشش می‌دهد.

یکی از ویژگی‌های برجسته این کتاب، ارائه زندگی‌نامه معماران شاخص قرن بیستم است. این بخش به خوانندگان امکان می‌دهد تا با شخصیت‌ها و آثار معماران تأثیرگذار این دوره آشنا شوند. علاوه بر این، دانشنامه به ارزیابی شیوه‌های معماری در کشورهای مختلف می‌پردازد، که دیدگاهی جهانی و مقایسه‌ای به خواننده ارائه می‌دهد.

این اثر همچنین به بررسی مبانی نظری، جنبش‌ها، گروه‌ها و سبک‌های مختلف معماری می‌پردازد. این رویکرد جامع به خوانندگان کمک می‌کند تا درک عمیق‌تری از تحولات فکری و هنری در حوزه معماری قرن بیستم به دست آورند. با این حال، کتاب تلاش می‌کند تا با محدود کردن تعداد مدخل‌های مربوط به زندگی‌نامه معماران معروف، تصویری متوازن‌تر و جامع‌تر از معماری این دوره ارائه دهد.

۵- *Understanding Architecture: An Introduction to Architecture and Architectural History, Hazel Conway and Rowan*

Roenisch, ۱۹۹۴

کتاب "درک معماری: مقدمه‌ای بر معماری و تاریخ معماری" (39) نوشته هزل کانوی و روان رونی‌ش، که اولین بار در سال ۱۹۹۴ منتشر شد، یک مقدمه جامع بر معماری و تاریخ معماری است. این کتاب رویکردی منحصر به فرد به موضوع دارد و معماری را به عنوان یک عمل جاری در ارتباط با زمینه تاریخی و بسترهای گسترده‌تر فرهنگی، زیست‌محیطی و اجتماعی بررسی می‌کند.

این اثر طیف وسیعی از موضوعات معماری را از سازه‌های باستانی تا ساختمان‌های معاصر پوشش می‌دهد. نویسندگان معماری را در ارتباط با تاریخ آن و زمینه گسترده‌تر فرهنگ‌ها، حفاظت، برنامه‌ریزی و محیط زیست بررسی می‌کنند. کتاب به مسائل جاری در معماری مانند شهرسازی، فمینیسم و قومیت می‌پردازد و به طور گسترده‌ای مصور است تا درک خواننده از مفاهیم معماری را تقویت کند.

محتوای کتاب شامل دوره‌ها و سبک‌های تاریخی، برنامه‌ریزی و طراحی شهری، مصالح ساختمانی و تکنیک‌های ساخت، عناصر معماری و ویژگی‌های تزئینی، و تأثیرات فرهنگی و اجتماعی بر معماری است. این کتاب برای مخاطبان گسترده‌ای از جمله دانشجویان معماری و تاریخ معماری، طراحی داخلی، برنامه‌ریزی، اوقات فراغت، میراث و طراحی، و همچنین خوانندگان عمومی علاقه‌مند به معماری و محیط ساخته شده طراحی شده است.

از زمان انتشار اولیه، این کتاب بازنگری و به‌روزرسانی شده است. نسخه دوم که در سال ۲۰۰۵ منتشر شد، تأکیدات جدیدی بر پایداری، شهرسازی، بازسازی شهری و هویت فرهنگی را وارد کرد. این به‌روزرسانی‌ها با هدف ارائه رویکردی جامع‌تر به موضوع و انعکاس دغدغه‌های در حال تکامل در زمینه معماری انجام شد. این کتاب به عنوان یک متن مقدماتی در آموزش معماری به خوبی پذیرفته شده و به خاطر رویکرد جامع و توانایی آن در زمینه‌سازی معماری در چارچوب‌های گسترده‌تر فرهنگی و تاریخی مورد ستایش قرار گرفته است.

۶- *A History of Architecture: Settings and Rituals, Spiro Kostof, ۱۹۹۵*

کتاب "تاریخ معماری: محیط‌ها و آیین‌ها" (30) نوشته اسپرو کاستوف، که اولین بار در سال ۱۹۸۵ منتشر و در سال ۱۹۹۵ به‌روزرسانی شد، به عنوان یک شاهکار در تاریخ معماری شناخته می‌شود. این اثر جامع، روایتی وسیع را ارائه می‌دهد که معماری را به عنوان بازتابی از جنبه‌های اجتماعی، اقتصادی و فناوری تاریخ بشر بررسی می‌کند. کاستوف در این کتاب تلاش کرده است تا نشان دهد چگونه ساختمان‌ها و فضاهای شهری تحت تأثیر عوامل مختلف تاریخی شکل می‌گیرند.

یکی از ویژگی‌های بارز این کتاب، دامنه وسیع آن است که شامل سازه‌های متنوعی از کلبه‌های پیش از تاریخ تا آسمان‌خراش‌های مدرن می‌شود. کاستوف با تأکید بر اهمیت زمینه، معماری را نه به صورت جداگانه، بلکه به عنوان بخشی از محیط‌های اجتماعی و شهری بررسی می‌کند. همچنین، کتاب با نزدیک به هزار تصویر با کیفیت، پشتیبانی بصری قوی برای روایت خود فراهم می‌آورد.

کاستوف در فلسفه خود بر این نکته تأکید دارد که هر ساختمانی شایسته توجه است و هر سازه می‌تواند منبعی از بینش باشد. او سعی کرده است تا تاریخ معماری را به گونه‌ای بسازد که مرزهای بین معماری و شهرسازی، و همچنین فرهنگ‌های بالا و پایین را محو کند. این رویکرد بین‌رشته‌ای باعث شده است که کتاب به یک متن استاندارد در آموزش معماری تبدیل شود و تأثیر عمیقی بر پژوهش‌های معماری داشته باشد.

محبوبیت این کتاب باعث شد تا نسخه دوم آن در سال ۱۹۹۵ منتشر شود که شامل به‌روزرسانی‌ها و گسترش‌هایی بود. همچنین، در سال ۱۹۹۳، انجمن مورخان معماری "جایزه اسپرو کاستوف" را تأسیس کرد تا کتاب‌هایی که در روح رویکرد بین‌رشته‌ای او ادامه دارند را شناسایی کند. به طور کلی، "تاریخ معماری: محیط‌ها و آیین‌ها" همچنان یک اثر بنیادین باقی مانده است که دیدگاهی منحصر به فرد از محیط ساخته شده ارائه می‌دهد و بر آموزش و پژوهش‌های معماری تأثیرگذار است.

۷- *Changing ideals in modern architecture, ۱۷۵۰-۱۹۵۰, Peter Collins, ۱۹۹۸*

کتاب "دگرگونی آرمان‌ها در معماری مدرن ۱۷۵۰-۱۹۵۰" (36) اثر پیتر کالینز، یکی از منابع مهم و تأثیرگذار در تاریخ تئوری معماری است. این کتاب با رویکردی تحلیلی و میان‌رشته‌ای، به بررسی تحولات معماری مدرن در طول دو قرن می‌پردازد. کالینز در این اثر تلاش می‌کند با مقایسه دیدگاه‌های تاریخ کلاسیک و مدرن، معماری را در ارتباط با سایر رشته‌های تخصصی مورد بررسی قرار دهد.

این کتاب یک تاریخ ایدئولوژیک از جنبش مدرن ارائه می‌دهد که مسیری گسترده را پوشش می‌دهد و با نگاهی انتقادی همراه است. اصالت چالش‌برانگیز آن از روشی نشأت می‌گیرد که کالینز نقش اساسی فرم ساختاری را در تکامل معماری مدرن مورد پرسش قرار می‌دهد. در واقع، این اثر بیشتر به تاریخ تفکر و اندیشه‌های معمارانه می‌پردازد تا تاریخ معماری به عنوان ساختمان و بنا. هدف اصلی کتاب، انتقال اندیشه‌هایی است که معماران از آغاز عصر جدید سعی در به کمال رساندن آن‌ها داشته‌اند. کالینز نه تنها به بررسی اندیشه‌های قرن نوزدهم می‌پردازد، بلکه خواننده را به تفکر درباره مفهوم "مدرن" و ارزیابی مجدد مفروضات گذشته تشویق می‌کند.

این کتاب به دلیل رویکرد تحلیلی و جامع خود در بررسی تاریخ نظریه معماری، به یکی از منابع مهم و پرارجاع در حوزه مطالعات معماری تبدیل شده است. اهمیت آن در آموزش معماری و پوشش زمانی گسترده‌اش، از جمله ویژگی‌های برجسته این اثر به شمار می‌رود.

۸- *Modern Architectural Theory- A Historical Survey ۱۶۷۳-۱۹۶۸, Harry Francis Malgrave, ۲۰۰۵*

کتاب "نظریه معماری مدرن: یک بررسی تاریخی، ۱۶۷۳-۱۹۶۸" (35) نوشته هری فرانسیس مالگریو، که در سال ۲۰۰۵ منتشر شد، یک اثر جامع و پیشگام در زمینه نظریه معماری به شمار می‌آید. این کتاب اولین بررسی گسترده از نظریه‌های معماری را در طول سه قرن ارائه می‌دهد و عمدتاً بر روی تحولات این نظریه‌ها در اروپا و ایالات متحده تمرکز دارد.

مالگریو در این کتاب به بررسی گفتمان معماری از سال ۱۶۷۳ تا ۱۹۶۸ می‌پردازد و تکامل آن را در بسترهای اجتماعی و سیاسی تحلیل می‌کند. او به طور خاص به توسعه فلسفی و مفهومی ایده‌های معماری پرداخته و ارتباط بین نظریه و عمل ساختمان‌سازی را مورد بحث قرار می‌دهد. همچنین، او سخنان معماران را تحلیل کرده و ابعاد مختلف تفکر عقلانی فرانسوی و تجربی بریتانیایی را بررسی می‌کند.

این کتاب با رویکرد انتقادی خود، بسیاری از فرضیات موجود درباره مدرنیسم معماری را به چالش می‌کشد و ابعاد جدیدی از مباحثات مدرنیستی را آشکار می‌سازد. مالگریو همچنین گفتمان معماری را در بستر اجتماعی و سیاسی وسیع‌تری تحلیل کرده و درکی عمیق از چگونگی شکل‌گیری ایده‌های معماری ارائه می‌دهد.

کتاب "نظریه معماری مدرن" به خاطر توانایی خود در یکپارچه‌سازی حجم عظیمی از ادبیات، اندیشه‌ها و تصاویری که به ظهور نظریه‌های مدرن مربوط می‌شود، مورد تحسین قرار گرفته است. این اثر نه تنها بینش‌هایی درباره شکل‌گیری فعلی شهرها و ساختمان‌ها ارائه می‌دهد، بلکه تمرین‌های نظری که نيات معماران را در طول زمان شکل داده‌اند، نیز ردیابی می‌کند. به طور کلی، این کتاب به عنوان یک مشارکت مهم در زمینه نظریه معماری شناخته می‌شود که تحلیلی جامع و عمیق از موضوعاتی ارائه می‌دهد که پیش از این کمتر مورد توجه قرار گرفته بودند.

4- *The Story of Architecture, Jonathan Glancey, ۲۰۱۷*

کتاب "داستان معماری" (40) یک بررسی جامع و از نظر بصری خیره‌کننده از تاریخ معماری در طول ۵۰۰۰ سال است. این نسخه به‌روز شده، نگاهی جهانی به ساختمان‌های تاریخی و معاصر، از سازه‌های باستانی تا شاهکارهای مدرن ارائه می‌دهد.

این کتاب سبک‌های معماری را از دنیای باستان تا به امروز بررسی می‌کند و شامل ساختمان‌های نمادین مانند اهرام جیزه، کولوسئوم، اپرای سیدنی و برج خلیفه است. گلنسی با استفاده از عکس‌های نفس‌گیر، برش‌های جذاب و آثار هنری منحصر به فرد CGI، ساختمان‌ها را به تصویر می‌کشد و جزئیات زیبا، عناصر اصلی و ویژگی‌های تزئینی سبک‌های مختلف معماری را به طور عمیق بررسی می‌کند.

نسخه به‌روز شده این کتاب شامل پوشش معماری معاصر و ساختمان‌های سبز مانند گرکین و لندن آرک است. سبک روایی گلنسی به عنوان بینش‌آمیز و جذاب توصیف شده که کتاب را هم آموزنده و هم لذت‌بخش برای خواندن می‌کند. این اثر دیدگاهی واقعاً جهانی از معماری ارائه می‌دهد و فرهنگ‌ها و مناطق متنوعی را در بر می‌گیرد.

خوانندگان این کتاب را به خاطر نمای کلی مختصر، عکس‌های عالی و توانایی آن در ادغام حقایق تاریخی در یک جدول زمانی به یادماندنی ستوده‌اند. با این حال، برخی انتقادها شامل تمایل به پوشش عمیق‌تر برخی موضوعات و نیاز به تصاویر بیشتر برای توضیح مفاهیم معماری است. در مجموع، "داستان معماری" به عنوان یک مقدمه عالی بر تاریخ معماری در نظر گرفته می‌شود که تعادلی بین جذابیت بصری و محتوای آموزنده برای مبتدیان و علاقه‌مندان به معماری ارائه می‌دهد.

۱۰- مبانی و مفاهیم در معماری معاصر غرب، وحید قبادیان، ۱۳۸۲

کتاب "مبانی و مفاهیم در معماری معاصر غرب" (32)، نگاهی عمیق و جامع به سیر تحول معماری غرب در دوران معاصر دارد. این اثر ارزشمند که توسط دفتر پژوهش‌های فرهنگی منتشر شده، به دو بخش اصلی تقسیم می‌شود: معماری مدرن و معماری پس از مدرن.

قبادیان در این کتاب، با رویکردی تحلیلی، ریشه‌های فکری و اجتماعی جریان‌های معماری را بررسی می‌کند. او هر بخش را با مباحث فلسفی آغاز کرده و سپس به تشریح مکاتب، جنبش‌ها و نظریه‌های مرتبط می‌پردازد.

در بخش معماری مدرن، موضوعاتی چون مدرنیته، مکتب شیکاگو، نهضت هنر نو، و معماری ارگانیک مورد بحث قرار می‌گیرند. بخش دوم به پست‌مدرنیته و جریان‌های پس از آن مانند معماری های-تک، دیکانستراکشن و فولدینگ می‌پردازد.

هدف اصلی این کتاب، ارائه درکی فراتر از جنبه‌های ظاهری معماری است. قبادیان تلاش می‌کند تا خوانندگان را با زیربنای فکری و نظری معماری غرب آشنا سازد و بستری برای فهم عمیق‌تر تحولات این حوزه فراهم آورد.

این اثر که به چاپ‌های متعدد رسیده، منبعی ارزشمند برای دانشجویان، پژوهشگران و علاقه‌مندان به معماری محسوب می‌شود. رویکرد جامع و تحلیلی کتاب، آن را به مرجعی مهم در زمینه درک و تحلیل جریان‌های معماری معاصر غرب تبدیل کرده است.

۱۱- از زمان و معماری، منوچهر مزینی، ۱۳۸۶

کتاب "از زمان و معماری" (31) یکی از آثار تأثیرگذار در عرصه نقد و نظریه معماری ایران است که در سال ۱۳۵۴ منتشر شد. این اثر ارزشمند، با نگاهی ژرف و تحلیلی، به بررسی ارتباط پیچیده میان مفاهیم زمان و مکان در معماری می‌پردازد.

مزینی، به عنوان یکی از پیشگامان معماری نوین ایران، در این کتاب طیف گسترده‌ای از موضوعات را مورد بحث قرار می‌دهد. از جمله این موضوعات می‌توان به مفهوم‌پردازی زمان در معماری، سیر تحول معماری در بستر تاریخ، تعامل معماری با بافت فرهنگی و اجتماعی، نقد جریان‌های معاصر معماری، مفهوم‌شناسی فضا در معماری، پیوند معماری و هویت، و چشم‌انداز آینده معماری اشاره کرد.

این اثر با تلفیق هوشمندانه نظریه‌های معماری، اندیشه‌های فلسفی، و دیدگاه‌های تاریخی، نگرشی جامع و عمیق به رابطه پیچیده زمان و معماری ارائه می‌دهد. رویکرد نوآورانه و تحلیلی مزینی در این کتاب، تأثیر شگرفی بر جامعه معماری ایران گذاشته است.

"از زمان و معماری" نه تنها برای معماران حرفه‌ای، بلکه برای دانشجویان و علاقه‌مندان به حوزه‌های معماری و شهرسازی نیز منبعی غنی و الهام‌بخش به شمار می‌رود. این کتاب با واکاوی عمیق مسائلی چون تأثیر گذر زمان بر شکل‌گیری و دگرگونی معماری، درک و تجربه زمان در فضاهای معماری، و چالش‌های پیش روی معماران و شهرسازان، خوانندگان را به تأمل عمیق‌تر درباره پیوند زمان و معماری فرا می‌خواند.

۱۲- پست مدرنیته و معماری، امیر بانی مسعود، ۱۳۸۶

کتاب "پست مدرنیته و معماری" (37) اثر امیر بانی مسعود، یک بررسی جامع از جریان‌های فکری معماری معاصر غرب در دوره ۱۹۶۰ تا ۲۰۰۰ میلادی است. این کتاب که توسط انتشارات خاک منتشر شده، به عنوان منبعی مهم در زمینه معماری معاصر شناخته می‌شود.

ساختار کتاب در شانزده فصل تنظیم شده و به عنوان جلد دوم از مجموعه مباحث مربوط به این موضوع، به بررسی تلاقی فلسفه و معماری می‌پردازد. رویکرد نظام‌مند کتاب در بررسی این موضوع، به آن خاصیتی آموزشی می‌بخشد که برای دانشجویان و پژوهشگران بسیار ارزشمند است.

بانی مسعود در این اثر، موضوعات متنوعی را مورد بررسی قرار می‌دهد. از جمله این موضوعات می‌توان به ارتباط پست‌مدرن با علم‌گرایی، زیبایی‌شناسی، دگرگونی مفاهیم فضا، فمینیسم و فرهنگ عامه اشاره کرد. همچنین، کتاب به بیان نظرات مختلف از جمله بوم‌گرایان عصر پست‌مدرن، نئوفردگرایان معاصر، پیش‌قراولان پست‌مدرن کلاسیسم، زیست‌محیط‌گرایی، دیکانستراکشن و پست‌مدرنیزاسیون می‌پردازد.

یکی از نقاط قوت این کتاب، بررسی آثار و نظریه‌های اندیشمندان برجسته‌ای چون میشل فوکو، انستین هول، رم کولهااس و ژاک لامان است. این رویکرد به خوانندگان کمک می‌کند تا درک عمیق‌تری از جریان‌های فکری معماری معاصر غرب به دست آورند.

جدول ۱. مشخصات کتاب‌ها

سال چاپ	نام کتاب	مؤلف
۱۸۹۶	of Architecture on the Comparative Method A History	Banister Fletcher
۱۹۷۷	History of Modern Architecture	Leonardo Benevolo
۱۹۸۲	Architecture Since ۱۹۰۰ Modern	William J.R Curtis
۱۹۸۶	Encyclopaedia of ۲۰th Century Architecture	Vittorio Magnago Lampugnani
۱۹۹۴	Understanding Architecture: An Introduction to Architecture and Architectural History	Hazel Conway and Rowan Roenisch
۱۹۹۵	A History of Architecture: Settings and Rituals	Spiro Kostof
۱۹۹۸	Changing ideals in modern architecture, ۱۷۵۰-۱۹۵۰	Peter Collins
۲۰۰۵	Architectural Theory- A Historical Survey ۱۶۷۳-۱۹۶۸ Modern	Harry Francis Malgrave
۲۰۱۷	The Story of Architecture	Jonathan Glancey
۱۳۸۲	مبانی و مفاهیم در معماری معاصر غرب	وحید قبادیان
۱۳۸۶	از زمان و معماری	منوچهر مزینی
۱۳۸۶	پست مدرنیته و معماری	امیر بانی مسعود

جدول ۲. رویکردهای موجود در کتب تاریخ معماری معاصر

رویکرد				نام کتاب
تاریخی	طراحانه	توصیفی	تحلیلی	
*	*	*	*	History of Architecture on the Comparative Method A
*	*	*	*	History of Modern Architecture
*	*		*	Architecture Since ۱۹۰۰ Modern
*	*		*	Encyclopaedia of ۲۰th Century Architecture
*	*		*	Understanding Architecture: An Introduction to Architecture and Architectural History
*		*		A History of Architecture: Settings and Rituals
*			*	Changing ideals in modern architecture, ۱۷۵۰-۱۹۵۰
*			*	Architectural Theory- A Historical Survey ۱۶۷۳-۱۹۶۸ Modern
*		*		The Story of Architecture
	*	*		مبانی و مفاهیم در معماری معاصر غرب
*	*		*	از زمان و معماری
*			*	پست مدرنیته و معماری

جدول ۳. زمینه شناسی کتب تاریخ معماری معاصر

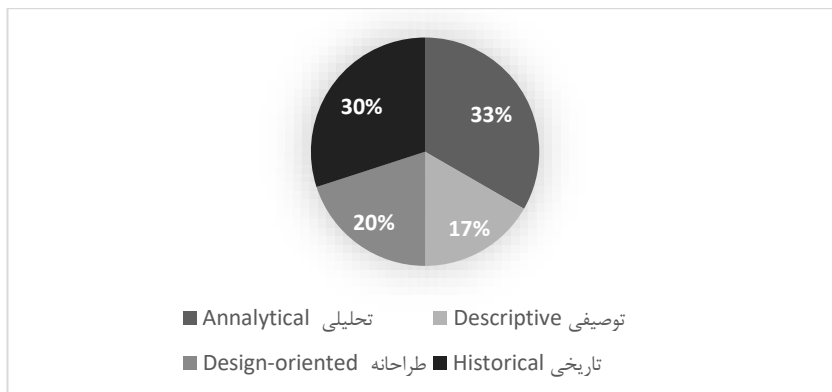
نام کتاب	زمینه	فرهنگی	تاریخی / اجتماعی	اقتصادی	فناوری	طبیعی	فرمی	فلسفی	سیاسی
۱ A History of Architecture on the Comparative Method	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۲ History of Modern Architecture	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۳ Architecture Since ۱۹۰۰ Modern	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۴ Encyclopaedia of ۲۰th Century Architecture	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۵ Understanding Architecture: An Introduction to Architecture and Architectural History	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۶ A History of Architecture: Settings and Rituals	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۷ Changing ideals in modern architecture, ۱۷۵۰-۱۹۵۰	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۸ Architectural Theory- A Historical Modern Survey ۱۶۷۳-۱۹۶۸	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۹ The Story of Architecture	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۱۰ مبانی و مفاهیم در معماری معاصر غرب	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۱۱ از زمان و معماری	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۱۲ پست مدرنیته و معماری	*	*	*	*	*	*	*	*	*

جدول ۴. الگوهای تحلیل کالبدی در کتب تاریخ معماری معاصر

نام کتاب	تحلیل کالبدی	پلان- الگوی فضایی	نما- الگوی زیبایی شناسی	الگوی سازه و الگوی جدید فنی	الگوی سازگاری با اقلیم
۱ A History of Architecture on the Comparative Method	*	*	*	*	*
۲ History of Modern Architecture	*	*	*	*	*
۳ Architecture Since ۱۹۰۰ Modern	*	*	*	*	*
۴ Encyclopaedia of ۲۰th Century Architecture	*	*	*	*	*
۵ Understanding Architecture: An Introduction to Architecture and Architectural History	*	*	*	*	*
۶ A History of Architecture: Settings and Rituals	*	*	*	*	*
۷ Changing ideals in modern architecture, ۱۷۵۰-۱۹۵۰	*	*	*	*	*
۸ Architectural Theory- A Historical Survey ۱۶۷۳- Modern ۱۹۶۸	*	*	*	*	*
۹ The Story of Architecture	*	*	*	*	*
۱۰ مبانی و مفاهیم در معماری معاصر غرب	*	*	*	*	*
۱۱ از زمان و معماری	*	*	*	*	*
۱۲ پست مدرنیته و معماری	*	*	*	*	*

رویکردهای موجود در کتب تاریخ معماری معاصر

در کتاب‌های انتخاب شده، چهار رویکرد اصلی مشاهده می‌شود: تحلیلی، توصیفی، طراحانه و تاریخی. طبق جدول ۲ در میان این رویکردها، رویکرد تحلیلی با استفاده در ۱۰ کتاب از ۱۲ کتاب (۸۳.۳۳٪) رایج‌ترین است، در حالی که رویکرد توصیفی با حضور در ۵ کتاب (۴۱.۶۷٪) کمترین کاربرد را دارد. در نمودار زیر درصد کاربرد هر یک از رویکردها نشان داده شده است.

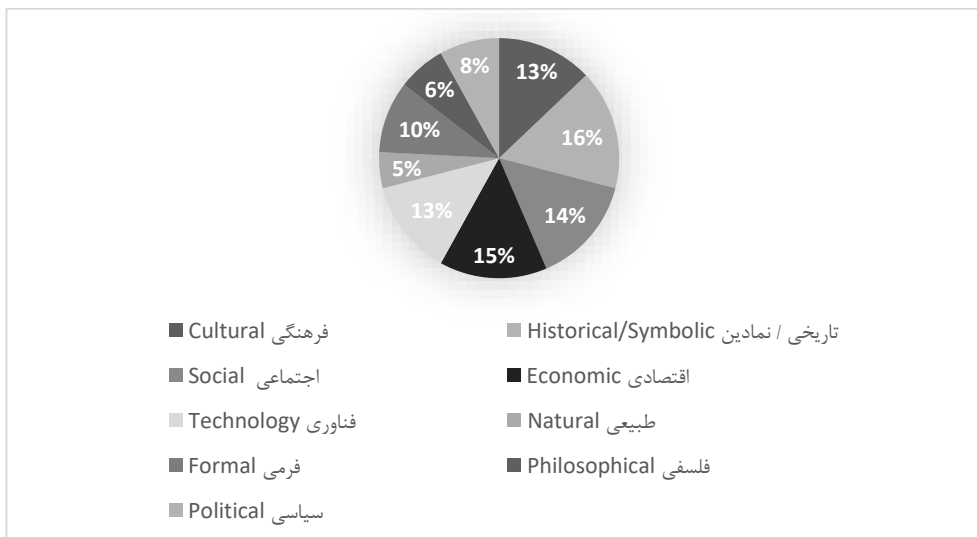

شکل ۱. رویکردهای موجود در کتب تاریخ معاصر

نکته قابل توجه این است که بسیاری از کتاب‌ها از رویکردهای متعددی استفاده می‌کنند. این امر نشان می‌دهد که ادبیات معماری اغلب روش‌های مختلفی را ترکیب می‌کند تا درک جامعی از موضوع ارائه دهد. هر ورودی در فایل شامل عنوان کتاب، نام نویسنده و رویکرد(های) استفاده شده در کتاب است. این اطلاعات می‌تواند به خواننده کمک کند تا تمرکز و روش‌شناسی هر کتاب را درک کرده و منابعی را انتخاب کند که با علایق یا نیازهای تحقیقاتی خاص او همسو باشند. شیوع رویکردهای تحلیلی و تاریخی نشان می‌دهد که بخش زیادی از ادبیات معماری بر تحلیل انتقادی و زمینه تاریخی تمرکز دارد. همچنین، حضور قابل توجه کتاب‌های طراحی محور نیز نشان‌دهنده یک جنبه عملی قوی در این زمینه است. با تحلیل این داده‌ها، می‌توان بینشی نسبت به انواع کتاب‌های معماری موجود و رایج‌ترین رویکردهای مورد استفاده در مطالعه و عمل معماری به دست آورد.

زمینه شناسی کتب تاریخ معماری معاصر

هر مطالعه تاریخی می‌تواند یک زمینه را تحلیل نماید. تئ زمینه مورد مطالعه در این پژوهش عبارتند از: فرهنگی، تاریخی/ نمادین، اجتماعی، اقتصادی، فناوری، طبیعی، فرمی، فلسفی و سیاسی. در جدول ۳، زمینه‌های تاریخی و نمادین به عنوان برجسته‌ترین موضوع ظاهر می‌شوند، با ۱۰ کتاب از ۱۲ کتاب (۸۳.۳۳٪) که این بعد را بررسی می‌کنند. زمینه‌های اجتماعی در رتبه بعدی قرار دارند و در ۹ کتاب (۷۵٪) ظاهر می‌شوند که نشان‌دهنده تأکید قوی بر درک پیامدهای اجتماعی معماری است. زمینه‌های فرهنگی و فناوری به طور مساوی نمایان می‌شوند، هر کدام در ۸ کتاب (۶۶.۶۷٪) حضور دارند که نشان‌دهنده رویکردی متعادل به تفسیر معماری است که هم میراث فرهنگی و هم نوآوری فناورانه را در نظر می‌گیرد.

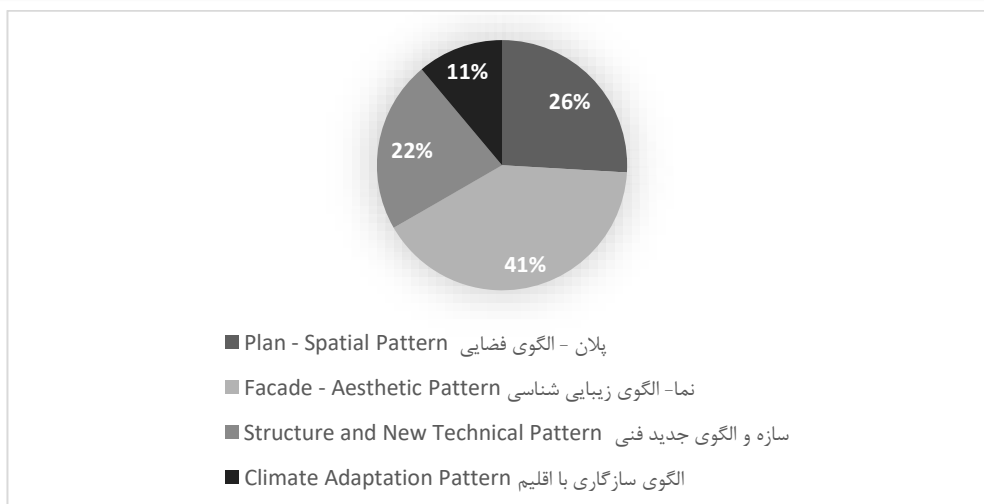

شکل ۲. زمینه شناسی کتب تاریخ معماری معاصر

جالب توجه است که این جدول برخی از حوزه‌های کمتر مورد بررسی در ادبیات معماری را آشکار می‌کند. زمینه‌ی اقتصادی تنها در ۲ کتاب (۱۶.۶۷٪) بررسی شده است. زمینه‌های طبیعی نیز توجه محدودی دریافت می‌کنند و تنها در ۳ کتاب (۲۵٪) ظاهر می‌شوند. زمینه‌های فلسفی و سیاسی در حد متوسط قرار دارند، به ترتیب با ۴ و ۵ کتاب که به این ابعاد می‌پردازند. جنبه‌های فرمی در نیمی از کتاب‌ها پوشش داده شده‌اند که نشان‌دهنده علاقه متوسط به فرم معماری و ویژگی‌های ساختاری است.

الگوهای تحلیل کالبدی در کتب تاریخ معماری معاصر

الگوهای تحلیل کالبدی در کتاب‌های بررسی شده در چهار دسته‌ی تحلیل فضایی (پلان)، تحلیل زیبایی‌شناختی (نما)، تحلیل ساختاری و فنی و ملاحظات سازگاری اقلیمی تقسیم می‌شوند. طبق جدول ۴ الگوهای نما و زیبایی‌شناسی در تحلیل غالب هستند، با اکثریت قریب به اتفاق ۱۱ از ۱۲ کتاب (۹۱.۶۷٪) که این جنبه را بررسی می‌کنند. این امر نشان‌دهنده تأکید قابل توجهی بر ملاحظات بصری و زیبایی‌شناختی در تحقیقات معماری است. الگوهای فضایی از طریق تحلیل پلان دومین رویکرد رایج است که در ۷ کتاب (۵۸.۳۳٪) ظاهر می‌شود و نشان‌دهنده اهمیت مداوم درک فضاها و اصول سازماندهی آنهاست. الگوهای ساختاری و فنی در ۶ کتاب (۵۰٪) مورد بررسی قرار گرفته‌اند که نشان‌دهنده رویکردی متعادل به ملاحظات فنی است. با این حال، الگوهای سازگاری با اقلیم کمترین توجه را دریافت می‌کنند و تنها در ۳ کتاب (۲۵٪) به این جنبه حیاتی طراحی معماری پرداخته شده است. این کم‌توجهی ممکن است نشان‌دهنده شکافی در تحقیقات معاصر معماری باشد، به ویژه در عصری که چالش‌های زیست‌محیطی و نگرانی‌های پایداری رو به افزایش است.

شکل ۳. الگوهای تحلیل کالبدی در کتب تاریخ معماری معاصر

دسته بندی کتاب‌ها

فرآیند دسته‌بندی شامل تحلیل داده‌های جداول ۲ تا ۴ بر اساس سه بعد کلیدی بود: رویکرد روش‌شناختی پوشش زمینه‌ای و تمرکز بر تحلیل کالبدی. هر کتاب از نظر وجود یا عدم وجود پوشش در دسته‌های مختلف این ابعاد ارزیابی شد.

رویکرد روش‌شناختی بر اساس وجود رویکردهای تحلیلی، توصیفی، طراحی‌محور و تاریخی ارزیابی شد. کتاب‌هایی که از رویکرد طراحی‌محور استفاده می‌کردند، در دسته طراحی‌محور قرار گرفتند، در حالی که کتاب‌هایی با عناصر تاریخی و تحلیلی قوی در گروه مبانی تاریخی و نظری دسته‌بندی شدند. کتاب‌هایی که از تمام یا اکثر رویکردها استفاده می‌کردند، در دسته بررسی جامع قرار گرفتند. برای پوشش زمینه‌ای، تأکید بر این بود که کدام کتاب‌ها طیف گسترده‌ای از زمینه‌ها را پوشش می‌دهند (فرهنگی، تاریخی/نمادین، اجتماعی، اقتصادی، فناوری، طبیعی، فرمی، فلسفی و سیاسی). کتاب‌هایی که زمینه‌های بیشتری را پوشش می‌دادند، برای مبتدیانی که به دنبال بررسی‌های جامع هستند، مناسب تشخیص داده شدند. برای تحلیل کالبدی، تمرکز بر این بود که آیا کتاب‌ها به الگوهای پلان/فضایی، الگوهای نما/زیبایی‌شناسی، الگوهای ساختاری/فنی و سازگاری با اقلیم می‌پردازند. کتاب‌هایی که جنبه‌های کالبدی بیشتری را پوشش می‌دادند، برای معماران و طراحانی که به دنبال دانش عملی هستند، مناسب‌تر در نظر گرفته شدند. در نهایت، کتاب‌هایی که عمدتاً بر دوران مدرن یا بر موضوع خاصی (مانند پست‌مدرنیسم) تمرکز داشتند، در گروه تمرکز بر معماری مدرن طبقه‌بندی شدند که برای دانشجویان و معمارانی که به آن دوره خاص علاقه‌مند هستند، مناسب است.

۱. بررسی‌های جامع (مناسب برای مبتدیان، دانشجویانی که به دنبال درک گسترده هستند)

این دسته شامل کتاب‌هایی است که درک جامع و مقدماتی از معماری ارائه می‌دهند. هدف آن‌ها پوشش طیف گسترده‌ای از موضوعات و ارائه دیدگاهی متوازن است.

ویژگی‌ها:

پوشش گسترده زمینه‌ای: این دسته از کتاب‌ها معمولاً طیف متنوعی از زمینه‌ها را پوشش می‌دهند، از جمله جنبه‌های فرهنگی، تاریخی، اجتماعی، اقتصادی، فن‌آورانه و گاهی طبیعی، فلسفی و سیاسی.

رویکرد متوازن: این کتاب‌ها اغلب از ترکیبی از رویکردهای تحلیلی، توصیفی، طراحی‌محور و تاریخی برای ارائه دیدگاهی جامع از معماری استفاده می‌کنند. دسترسی: زبان و سبک این کتاب‌ها به طور کلی برای کسانی که دانش قبلی کمی در مورد معماری دارند یا اصلاً ندارند، قابل دسترسی است.

۲. مبانی تاریخی و نظری (برای مورخان، نظریه‌پردازان، دانشجویان پیشرفته)

این دسته بر روی کتاب‌هایی متمرکز است که عمیقاً در توسعه تاریخی اندیشه معماری، نظریه‌ها و سبک‌ها کندوکاو می‌کنند.

ویژگی‌ها:

تاکید تاریخی: این دسته از کتاب‌ها تأکید زیادی بر زمینه تاریخی دارند و اغلب تکامل ایده‌ها و جنبش‌های معماری را در طول زمان ردیابی می‌کنند.

اکتشاف نظری: این کتاب‌ها با نظریه‌ها، فلسفه‌ها و دیدگاه‌های انتقادی معماری درگیر می‌شوند.

رویکرد تحلیلی: در این کتاب‌ها اغلب از روش‌های تحلیلی دقیق برای بررسی آثار و ایده‌های معماری استفاده شده است.

۳. تمرکز بر معماری مدرن (برای دانشجویان، معماران علاقه‌مند به دوران مدرن)

این دسته شامل کتاب‌هایی است که عمدتاً به بررسی جنبه‌های مختلف معماری مدرن، از جمله تاریخ، نظریه‌ها، اصول طراحی و چهره‌های کلیدی آن

اختصاص یافته‌اند.

ویژگی‌ها:

تاکید بر دوران مدرن: عمدتاً بر تحولات معماری از اواخر قرن نوزدهم تا به امروز متمرکز است.

آگاهی از فن‌آوری: این کتاب‌ها اغلب پیشرفت‌های فن‌آوری و تأثیر آن‌ها بر عمل معماری را تصدیق می‌کنند.

تجزیه و تحلیل‌های ویژه سبک: ممکن است بر سبک‌ها یا جنبش‌های خاصی در معماری مدرن، مانند پست‌مدرنیسم، سبک بین‌المللی یا مدرنیسم‌های منطقه‌ای

خاص تمرکز کنند.

۴. بررسی طراحی‌محور (برای معماران، طراحانی که به دنبال الهام و دانش عملی هستند)

این دسته شامل کتاب‌هایی است که بر جنبه‌های عملی طراحی معماری و اکتشاف فضایی تمرکز دارند.

ویژگی‌ها:

آگاهی فضایی: این دسته از کتاب‌ها اغلب الگوهای فضایی و روابط در آثار معماری را برجسته می‌کنند.

جهت‌گیری طراحی: این کتاب‌ها اغلب از رویکرد طراحی‌محور استفاده می‌کنند و بینش‌هایی در مورد فرآیندهای طراحی، اصول و روش‌ها ارائه می‌دهند.

ارتباط عملی: این کتاب‌ها بر جنبه‌هایی تأکید می‌کنند که مستقیماً قابل اعمال در طراحی و عمل معماری هستند و الهام و راهنمایی عملی ارائه می‌دهند.

کتاب‌های مورد بررسی، طبق جدول زیر در این چهار دسته تقسیم می‌شوند.

جدول ۵. دسته بندی کتاب‌ها بر اساس محتوا

دسته ها	نمونه‌ها	مخاطب پیشنهادی
بررسی‌های جامع	A History of Architecture on the Comparative Method Understanding Architecture: An Introduction to Architecture and Architectural History	دانشجویانی که تحصیلات معماری خود را آغاز می‌کنند، افرادی که علاقه‌مند به کسب یک نمای کلی از این رشته هستند.
مبانی تاریخی و نظری	Modern Architectural Theory- A Historical Survey ۱۶۷۳-۱۹۶۸ A History of Architecture: Settings and Rituals Changing ideals in modern architecture, ۱۷۵۰-۱۹۵۰	مورخان معماری، نظریه‌پردازان، محققان و دانشجویان پیشرفته که به دنبال درک عمیق از تاریخ و نظریه معماری هستند.
تمرکز بر معماری مدرن	Modern Architecture Since ۱۹۰۰ History of Modern Architecture Encyclopaedia of ۲۰th Century Architecture	دانشجویان، معماران فعال و علاقه‌مندانی که علاقه خاصی به جنبش‌های معماری مدرن و اصول اساسی آن‌ها دارند.
بررسی طراحی محور	The Story of Architecture از زمان و معماری	معماران فعال، طراحان و دانشجویانی که به دنبال ارتقای مهارت‌های طراحی خود، کشف مفاهیم فضایی و الهام گرفتن از آثار معماری موجود هستند.

نتیجه‌گیری

از تحلیل جامع ۱۲ کتاب معماری انتخاب شده، نتایج زیر حاصل می‌شود:

۱. تکامل تمرکز: تغییر قابل توجهی در تمرکز ادبیات معماری در طول زمان مشاهده شده است. آثار قدیمی‌تر تمایل به ارائه پوشش جامع‌تری در زمینه‌ها و جنبه‌های کالبدی مختلف دارند، در حالی که انتشارات جدیدتر اغلب در حوزه‌ها یا رویکردهای خاص تخصص دارند.
۲. موضوعات پایدار: علی‌رغم تکامل در تمرکز، برخی موضوعات به طور مداوم در طول دوره مورد مطالعه مهم باقی مانده‌اند. زمینه‌های تاریخی/نمادین و اجتماعی، و همچنین الگوهای نما و زیبایی‌شناسی، در اکثر کتاب‌ها، صرف نظر از تاریخ انتشارشان، به طور برجسته‌ای مطرح شده‌اند.
۳. شکاف‌های پوششی: این تحلیل برخی حوزه‌های کمتر مورد توجه در ادبیات معماری را آشکار می‌کند. زمینه‌های اقتصادی و طبیعی و همچنین الگوهای سازگاری با اقلیم، کمتر مورد بررسی قرار گرفته‌اند. این موضوع حوزه‌های بالقوه‌ای را برای اکتشاف آینده در مطالعات معماری پیشنهاد می‌کند.
۴. روندهای روش‌شناختی: رویکردهای تاریخی و تحلیلی بر چشم‌انداز روش‌شناختی غالب هستند، در حالی که رویکردهای توصیفی کمتر رایج هستند. این روند نشان‌دهنده تأکید این رشته بر تحلیل انتقادی و زمینه‌سازی تاریخی است.
۵. ماهیت بین‌رشته‌ای: طیف گسترده‌ای از زمینه‌های پوشش داده شده در بسیاری از کتاب‌ها، ماهیت بین‌رشته‌ای معماری را برجسته می‌کند و ارتباطات آن با حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی، فناوری و فلسفی را نشان می‌دهد.

۶. تأثیر فناوری: کتاب‌هایی که بر معماری مدرن تمرکز دارند، تمایل بیشتری به پرداختن به زمینه‌های فناوری و جنبه‌های ساختاری نشان می‌دهند، که منعکس‌کننده تأثیر پیشرفت‌های فناوری بر تفکر و عمل معماری است.

۷. دسته‌بندی کتاب‌های معماری (جدول ۵) بر اساس تحلیل پوشش زمینه‌ای، تمرکز تحلیل کالبدی و رویکرد روش‌شناختی از داده‌های ارائه شده در جداول ۱ تا ۴ انجام شد. بررسی‌های جامع، زمینه‌های گسترده‌ای را پوشش داده و از روش‌شناسی‌های متوازی استفاده کردند. کتاب‌های مبانی تاریخی و نظری بر تکامل تاریخی و روش‌های تحلیلی تأکید داشتند. کتاب‌های معماری مدرن بر تحولات از قرن نوزدهم به بعد، از جمله فناوری، تمرکز داشتند. کتاب‌های طراحی محور الگوهای فضایی و فرآیندهای طراحی را برجسته می‌کردند.

در نتیجه، این تحلیل نه تنها بینش‌هایی درباره وضعیت فعلی ادبیات معماری ارائه می‌دهد، بلکه جهت‌های بالقوه‌ای را برای تحقیقات و نگارش آینده در این زمینه نشان می‌دهد. این تحلیل نیاز به رویکردی متعادل را برجسته می‌کند که دیدگاه غنی تاریخی را حفظ کرده و در عین حال به نگرانی‌های نوظهور مانند سازگاری با اقلیم و زمینه‌های اقتصادی در معماری می‌پردازد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در طی مراحل این پژوهش به ما یاری رساندند تشکر و قدردانی می‌گردد.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

Extended Abstract

The historiography of architecture has evolved far beyond the mere cataloguing of buildings and architects, becoming a multidisciplinary field that integrates social, cultural, economic, and political forces shaping the built environment (1). In the study of contemporary architectural history, this evolution is even more pronounced, as it grapples with the complexities of globalization, sustainability, and technological innovation. The present research, adopting a comparative analytical approach, investigates twelve influential books on the history of architecture to identify recurring explanatory patterns and contextual frameworks. The analysis was organized along three axes: methodological approaches to history, contextual dimensions, and physical-analytical models. By examining the selected books—including classical Western works such as *A History of Architecture on the Comparative Method* (16), regional contributions such as Mozayeni's *From Time and Architecture* (31), and theoretical studies like Collins's *Changing Ideals in Modern Architecture* (36)—the study reveals how the historiography of architecture has been shaped by intersecting intellectual traditions. These patterns, ranging from analytical critiques to descriptive surveys, illustrate how biases, assumptions, and theoretical orientations of historians influence the interpretation of architectural works (2-5). The analysis underscores that architectural historiography today is increasingly moving toward an interdisciplinary framework that not only records but also interprets, critiques, and situates architecture within broader intellectual and material landscapes.

The categorization of methodological approaches across these works demonstrates four dominant yet overlapping orientations: analytical, descriptive, design-oriented, and historical. Analytical approaches scrutinize architectural elements, styles, and techniques through comparative methods to reveal underlying principles and trajectories (2). Descriptive approaches emphasize faithful documentation and representation of architectural works, prioritizing detailed illustrations, contextual narratives, and visual exposition rather than critical interrogation (3). Design-oriented approaches explore architecture as a creative discipline, highlighting design principles, processes, and the dialectic between form and function within historical settings (4). Historical approaches contextualize architectural developments within broader socio-political, economic, and cultural transformations (5). Each approach not only structures the narratives differently but also shapes what is emphasized or marginalized. For instance, Benevolo's *History of Modern Architecture* (34) integrates socio-economic critique with stylistic development, while Glancey's *The Story of Architecture* (40) adopts an accessible, visually rich descriptive narrative. The fact that most works employ more than one approach illustrates that architectural historiography is a hybridized practice, where analytical precision, historical breadth, and design sensitivity converge to create nuanced accounts of the built environment. This methodological plurality enhances the richness of the discipline, yet also complicates the identification of dominant explanatory patterns.

Equally significant is the study's focus on contextual frameworks, which capture the multidimensional forces that shape architecture. The nine identified contexts—cultural, historical, social, economic, technological, natural, formal, philosophical, and political—demonstrate the breadth of influences at play in architectural historiography (1, 6). For example, Conway and Roenisch's *Understanding Architecture* (39) highlights cultural, environmental, and social contexts, while Kostof's *A History of Architecture: Settings and Rituals* (30) foregrounds symbolic, ritualistic, and urban settings. Interestingly, economic contexts receive comparatively little emphasis, appearing in only a minority of works, despite the obvious role of patronage and financial structures in shaping architectural production. Similarly, natural and climatic contexts are underexplored, despite their growing

relevance in sustainability discourse. On the other hand, historical/symbolic contexts dominate the literature, appearing in over 80% of the selected works, underscoring the enduring centrality of heritage and memory in architectural narratives. This imbalance highlights not only historiographic traditions but also potential blind spots in the discipline. By illuminating these tendencies, the study emphasizes the need for more integrative approaches that give equal weight to economic, natural, and political dimensions alongside cultural and historical ones, thus ensuring a more comprehensive understanding of architecture as a social practice (9, 14).

The investigation of physical-analytical patterns further clarifies how different authors engage with the materiality and spatiality of architecture. Four main models were identified: spatial analysis, aesthetic analysis, structural/technical analysis, and climatic/sustainability considerations. Spatial analysis evaluates organization, movement, and interaction within buildings and urban environments (7, 14), while aesthetic analysis focuses on visual qualities, sensory experience, and symbolic resonance (8, 27). Structural analysis engages with construction technologies, materials, and engineering principles (28), while climatic analysis highlights architecture's response to environmental conditions (29). Among the selected works, aesthetic and visual analyses dominate, appearing in nearly 92% of the books, underscoring the long-standing architectural preoccupation with form and beauty. Spatial and structural analyses are also well represented, but environmental/climatic perspectives appear in only 25% of the books. This neglect reflects the relatively late emergence of ecological consciousness in architectural discourse, suggesting that earlier historiographies prioritized style and form over environmental adaptation. However, the few works that do integrate climatic perspectives, such as Ghobadian's *Principles and Concepts in Contemporary Western Architecture* (32), illustrate the transformative potential of environmental considerations in shaping architectural interpretation. Collectively, the examination of these models reveals how material, visual, and spatial logics intersect differently across historiographic traditions.

The classification of the twelve books into four categories—comprehensive surveys, historical and theoretical foundations, modernist-focused works, and design-oriented studies—provides practical guidance for readers, educators, and researchers. Comprehensive works such as Fletcher's *A History of Architecture on the Comparative Method* (16) and Conway's *Understanding Architecture* (39) provide accessible entry points for beginners and students seeking broad overviews. Historical and theoretical works such as Collins's *Changing Ideals in Modern Architecture* (36) and Mallgrave's *Modern Architectural Theory* (35) cater to advanced students and scholars engaged in theoretical critique and historiography. Modernist-focused works like Benevolo's *History of Modern Architecture* (34) and Curtis's *Modern Architecture Since 1900* (33) concentrate on the transformative trajectory of modernism, while design-oriented works such as Glancey's *The Story of Architecture* (40) highlight creative and aesthetic processes. This categorization demonstrates the heterogeneity of architectural historiography and underscores the necessity of selecting texts aligned with readers' research needs and pedagogical goals. Moreover, it reflects the epistemological diversity within the discipline, where no single text or approach suffices to capture the complexity of architectural history (31, 37).

In conclusion, the study reveals that the historiography of contemporary architecture is neither monolithic nor static but rather a dynamic interplay of methodologies, contexts, and analytical models. By synthesizing insights from twelve landmark texts across different traditions, the research demonstrates how explanatory patterns reflect broader intellectual, cultural, and political currents in architecture. The prominence of analytical and historical approaches, the dominance of cultural and symbolic contexts, and the near-universal reliance on aesthetic analysis illustrate persistent orientations within the discipline. At the same time, the relative neglect of economic, climatic, and political dimensions indicates areas where future research

must expand. These findings not only inform architectural education and curriculum development but also point toward the potential of more interdisciplinary, contextually sensitive, and environmentally conscious historiographies. Ultimately, by mapping the explanatory logics embedded in these canonical works, the study advances a deeper and more critical understanding of how architecture is written, interpreted, and taught, thereby contributing to the ongoing dialogue between history, theory, and design in contemporary architecture.

References

1. Frampton K. Modern architecture: a critical history. 2007.
2. Payne AA. Architectural history and the history of art: a suspended dialogue. Journal of the Society of Architectural Historians. 1999;58(3):292-9.
3. Scruton R, Gowans A, Collins P, Ackerman JS. Architecture . Encyclopedia Britannica [Available from: <https://www.britannica.com/topic/architecture>.
4. Jones CB. The Role of the Architect: Changes of the Past, Practices of the Present, and Indications of the FutureCY - Provo (UT): Brigham Young University; 2006.
5. Arnold D. Reading the past: What is architectural history?BT - Reading Architectural History. Routledge; 2003. p. 1-13.
6. Al-Hammadi NAQ, Grchev K. Aspects of contextual architecture regarding traditional/contemporary architecture, physical/cultural and place identity: a systematic literature review. Open House International. 2023;48(1):119-40.
7. Giedion S. Space, time and architecture: The growth of a new tradition: Harvard University Press; 1941.
8. Le Corbusier. Towards a new architecture. London: Architectural Press; 1963.
9. Ehteshami A. Historical Perception of Architecture and Cultural History Approach. Art and Design Review. 2018;6:76-95.
10. Stanford M. An Introduction to the Study of History. Tehran: SAMT Publications; 2013.
11. Zarrinkoub A. History in the Balance: On Historical Perspective and Historiography. Tehran: Amirkabir Publications; 2018.
12. Luebering J. History. Encyclopedia Britannica [Available from: <https://www.britannica.com/topic/history1>.
13. Carr EH. What Is History? Tehran: Kharazmi Publications; 2008.
14. Ranjbar Kermani AM. Improving the Efficiency of Teaching Architectural History. Journal of Iranian Architecture Studies. 2022;9(18):5-24.
15. Vann RT. historiography. Encyclopedia Britannica [Available from: <https://www.britannica.com/topic/historiography>.
16. Fletcher B, Fletcher B. A History of Architecture on the Comparative Method. London: RIBA; 2019.
17. Ware WR. The American Vignola: A Guide to the Making of Classical Architecture. New York: Dover Publications; 2012.
18. Jencks C. The Language of Post-modern Architecture. Taiwan: Academy Editions; 1984.
19. Venturi R, Brown DS, Izenour S. Learning from Las Vegas: MIT Press; 1972.
20. Jarzombek MM, Prakash V. A Global History of Architecture. Germany: Wiley; 2011.
21. Herz M, Schröder I, Fockety HAUJJ. African Modernism: The Architecture of Independence. Ghana, Senegal, Côte D'Ivoire, Kenya, Zambia. Zurich: Park Books; 2022.
22. Ronsiville D. Relevance and Role of Contemporary Architecture Preservation-Assessing and Evaluating Architectural Heritage as a Contemporary Landscape: A Study Case in Southern Italy. Sustainability. 2023;15(5):4132.
23. Hartoonian G. Time, History and Architecture: Essays on Critical Historiography: Routledge; 2017.
24. Tournikiotis P. The Historiography of Modern Architecture. United Kingdom: Penguin Random House LLC; 2001.
25. Scully V. American architecture and urbanism: Praeger; 1969.
26. Eisenman P. The End of the Classical: The End of the Beginning, the End of the End. Perspecta. 1984;21:154-72.
27. Pallasmaa J. The eyes of the skin: Architecture and the senses: John Wiley & Sons; 2005.
28. Charleson A. Structure as architecture: A source book for architects and structural engineers: Architectural Press; 2018.
29. Bellini Ó E, Vila MG. Bioclimatic architecture: Innovative designs for habitability and environmental health: Springer; 2019.
30. Kostof S, Castillo G. A History of Architecture: Settings and Rituals. New York: Oxford University Press; 1995.
31. Mozayeni M. Of Time and Architecture. Tehran: Shahidi Publications; 2007.
32. Ghobadian V. Foundations and Concepts in Contemporary Western Architecture. Tehran: Cultural Research Bureau Publications; 2003.
33. Curtis WJR. Modern Architecture Since 1900. London: Phaidon; 1996.
34. Benevolo L. History of Modern Architecture. Cambridge: M.I.T. Press; 1977.
35. Mallgrave HF. Modern Architectural Theory: A Historical Survey, 1673-1968. Cambridge: Cambridge University Press; 2009.
36. Collins P. Changing Ideals in Modern Architecture, 1750-1950. Ithaca: McGill-Queen's University Press; 1998.
37. Bani Masoud A. Postmodernity and Architecture. Isfahan: Khak Publishing; 2007.
38. Magnago Lampugnani V. The Thames and Hudson Encyclopedia of 20th Century Architecture. London: Thames and Hudson; 1986.
39. Conway H, Roenisch R. Understanding Architecture: An Introduction to Architecture and Architectural History. London: Routledge; 1994.
40. Glancey J. The Story of Architecture. London: Dorling Kindersley; 2017.